

"Soča" izhaja vsak četrtek in velja s postojanjem ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva "Soča":

Vse leto . . . . . f. 4.—
Pol leta . . . . . " 2.—
Četrt leta . . . . . " 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . " 2.30
Četrt leta . . . . . " 1.20

Pomembne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju, v Trstu v tobakarnicah "Via del Belvedere 179" in "Via della caserma 60".

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Zakaj smo federalisti?

A volere che una setta o una repubblica viva lungamente, è necessario ritirarla spesso verso il suo principio.

Da versko društvo ali da ljudovlada mnogočasa obstane, treba je, da se večkrat vrne k svojemu začetku. Machiavelli.

Pred letom 1848. je bila v Avstriji velika nezadovoljnost pri vseh stanovih, vse je hrepelno po prenaredbah posebno po osvobojenji kmetov in njihovih zemljišč, potem po svobodi tiska, po splošnem napredku in po ustavi. Te ideje so se v začetku na tihem širile in prepovedane knjige so se skrivaj dajale iz rok v roke. Bolje, ko se je leta 1848. bližalo, bolje prosto in javno so ljudje govorili, in posebno so pretresovali slab finančni stan naše domovine. Takratna vlada pa nij hotela slišati obenih tirjatev, in prislo je silovito leta 1848. Nij naš namen dogodkov tiste dobe popisavati, ampak omenimo le, da je bilo dobrih Avstrijanov občeno geslo: nova svobodna, mogočna Avstria. Take velikanske premembe vpeljati potrebovalo je izvrstnih državnih močij, ali Avstria nij bila tako srečna, da bi bila imela kakega Solona. Sestavljena iz raznih kraljestev in narodov potrebuje svojim posebnim razmerom posebno ustavo. To so razumeli marsikateri možje iznaj narodov, toda tisti, ki so dobili državo krmilo v roke, posnemali so večidel ustave drugih narodov, kar je bilo popolnoma napčno po Solonovih načelih, ki je dal Atenjanom ustavo njih okolščinam primerno, in nij kako tujo ustavo vsilil svojim domorocem. V tem, ko so naši ministri dragi čas gubili s prazaimi poskušnjami je proglašena svoboda rodu, kar je bilo dosledno in ne glibljivo. Zm'rom boje so se namreč narodi oživljali, svoje pravice zmerom krepkeje tirjali, narodno se m'kali, da morejo biti zdravi, krepki, koristni udje državne zvezze, ki se imenuje Avstria. Razumeli so namen te države, njen poklic, in gore omen-

jeno geslo, da mora Avstria postati nova, svobodna, mogočna država po notranjem razvoji lastnih močij. Prišel je sicer hud absolutizem z Bachom, toda vzbujenih narodov nij mogel popolnoma in za dalje časa potreti. Začelo se je spet poskušati z ustavom, toda tako, ki je narejena po tujem kopitu. Dvakrat, leta 1860. po oktobraški diplomi in 1871. za ministra Hohenwarta se je hotelo tako postopati, da bi ustava vsem narodom ustreza, toda centralisti, po večini Nemci so temu na vso moč nasprotovali in so to zbranili.

Centralistična stranka je uže stara, in namerava vse ponemčiti, namesto, da bi bila raje od vlade tirjala, naj Avstria raznim svojim narodnostim napravi svetinja za narodno omiku in narodni razvoj. To bi bilo vse narode bolje vezalo in veselo in močno bi bili uplivali v sorodne brate zunaj naše države. Prav naravsko in samo po sebi bi bili Slovani v Rusiji in v Prusiji, in bi bili južni Slovani pod turškim jarmom vzdihajoči postali veliki in zanesljivi prijatelji Avstrije. Naši Nemci in centralisti so pa prenapihneni, so prevladožljivi, da bi hoteli to prevideti in izpoljiti. Prav za to so pa povsod vse pokvarili zunaj države pa tudi znotraj nje. Italijani so jih strašno črtili, in celo Nemci Neavstrijanci so jim bili neprijazni in nasproti. Casi so prinesli, da so se Avstrie in naših centralistov obranili vsi sosedje, in celo Ogori. Ker pa ne morejo ti m'drijani več nagajati drugim, posebno hudo so se zdaj spri se Slovani, in ostro gospodovati hočejo nad njimi, da si ob enem vedno trobijo o svobodi. Ti ljudje so učenci Machiavelli-jevi, pa ne v dobrem ampak v slabem. Ta imenitni pisatelj (rojen 1469. umrl 1527. leta) svetuje v svoji knjigi "Knez" imenovan: „Ako so države pridobljene, poprej vajene“ bile živeti po lastnih postavah, zamorejo obdržati se po treh načinjih. Prvi je, da se uničijo, drugi, da gre novi vladar tja bivat; tretji, da jim pripusti, naj živijo po svojim postavah plačevanje mu letni davek, on pa vladar

po malem številu mož, kateri mu imajo ohraniti, to državo prijazno in udano. Kajti, trdi, da si knez lož obdrži mesto ali državo, ki je vajena živeti po svojem, s pomočjo njenih državljanov, kakor po drugem načinu, ako mu je sploh mari, da si obvaruje to novo pridobitev.

Po prvem načinu je delal marsikateri vladar v starodavnosti in v srednjem veku, kasneje so tako ravnali Turki in pregor je nastal, da ne raste več trava, kadar so divjali turški konji. V naših časih je knjacega skoro nemogoče, le narodno uničiti nameravajo n. pr. Poljake, Prusi in Rusi. V tem zmanjšu so davno delali, in delajo še dandanes naši centralisti, in se vedajo, kakor da bi bili oni pridobili z mečem vse druge avstrijske narode, ki so iz raznih razlogov prišli pod našo dinastijo a ne pod nje, in ž njo so pogodbe sklepal, a ne ž njimi. Nemške kronovine nemajo ne po zgodovinskem ne po naravnem pravu nič več pravce, nego druge, in vsi naj se drže tretjega gori omenjenega nasvetu, se ve da primerno sedanjim okolščinam in časom dobro spočinjajo se drugega Machiavellijevoga izreka: Da versko društvo ali pa da država mnogo časa živi, treba jo je večkrat nazaj potegniti k njenemu začetku, to je zavrniti jo k principom, ki so jo rodili. Kajti, pravi, vsak začetek, ki je rodil sekto, ljudovlado ali kraljestvo, ima v sebi nekaj dobrega, ki jih je dalo živenje, veljavno in moč. Ker se pa v toku časa vsako dobro shujša, mora poginuti tako telo, če ne nastopi kak dogodek, ki ga nazaj potegne k njej-governu začetku, to pa zoper oživi in ponovi te sekete in države, in ta dogodek nastopi ali po notrajeni modrosti. Tako Machiavelli. Živeje veljavno in moč so dale Avstriji pogodbe, ki jih je v poprejšnjih stoljetjih sklenila habsburška rodbina z deželanimi.

Karol VI. je v prvi polovici 18. stoletja to podlago ponovil, in s tem vse dele tako oživil, da so avstrijski narodi prestol Marije Terezije rešili propada in sebe oteli razkosanja.

LISTEK.

Slovenski Abraham a Santa Clara.

Zadnje čase sem večkrat študiral i prebiral naše stare "klasike" iz 16. i 17. stoletja (menim, da n'hče ne bode hud, če je z — "uklenem) ter se -- ne gledé na njih jezikoslovno vrduost — prav močno čudil njihovi jedernati, krepki, možati pa tudi večkrat prav naivni pisavi. Milo se mi je skoro storilo, ko sem v časih premišljal, da dan danes slovenskega slovstva očakov, našega Trubarja, našega Krela, našega Dalmatia skoro ne jemlje noben drug človek v riko, nego jezikoslovni glodavec, stari korenkožerec ali plesnjiv starinarski volk. In vendar, koliko prijetne je ti je čitati te stare poštenjake nego jeziti se o vodenih pesvih, petih brez okusa in pozanja slov. pesniškega jezika in o plitvih sestavkih, pisanih brez jedra i soli večine novoslovenskih pisateljev.

Posebno ovesnil pak sem se se dati, ko sem se spravil nad cerkvene govore vrlega Vipavca, kapucinca Janeza Krstnika od sv. Križa (5 zvezkov, prva dva v Benetkah l. 1691. drugi trije v Ljubljani l. 1697, 1700, 1707.) To ti je poštena vipsavska duša! Teče mu beseda kakor najboljši vipayec po žeinem grlu. Se ve, v jezikoslovem oziru njegova pisava nij kaj prida, vendar pa bode zanimala vsakega, ki se peča s slovensko dijalektologijo; tudi imma več oblik, zoper katere se dan danes starokopitniki repenčijo, češ, ka so Levstikove novotarije. Sicer pa vrož pše prav tako naivno, originalno pa drastično i robato kakor njegov sovremenik Abraham a S. Clara, dvorni pridigar cesarja Leopolda I. Čitate iz grškega, latinskega, italijanskega i cerkvenega slovstva stresa kakor lešnike iz rokava. Pa kaj bi dalje govoril! Berite, sodite pa recite, če nij res mož!

Dominica infra octavam nativitatis Domini.*)

Erat Anua Prophetissa, filia Phanuel.
Je bila ena Prerokine Anna, Fanuelova hčer.
LUC. cap. 2.

Jest nevem, zakaj danas so meni leta srbične misly noter padiče, de bi hotel rad vejdit, če je bulši za človeka, de je mož, ali pak žena rojen? vener menem, de lete moje misly bodo nuce ženskem personaw; de si lih morebiti nekaterem nebodo dopadeče. Gdu tedaj je srečniš, moške ali ženske persone? — Odgovorite vy žene, kaj vam se zdi? Vy ste taiste, katere v vašim telessi znosite fantče inu dekelce, vy yh na svejt porodite, zatorai ner poprej odgovorite! — Slišim, de one pravijo: Kadar fantiča znosimo, smo zdraviši, veselješi inu bulši farbe, kakor pak kadar deklico znossimo, zakaj prveci ſirbo zgubimo, težave počutimo inu vse skazi se boymo, da bi nebila hčij. Inu kadar hčer porodimo, moža inu žlahto malo rezvesselimo inu my matere žnjo precei poterpleine imamo, videč kulikaj revam je ena žena podveržena: kakor na svejt pride obeda z' lepem očesam jo nepogleda; kadar začne rasti, jo varvajo, kakor de bi iz glaža bila; mati jo ble skriva inu za vjo hodi kakor kloka svoje prše, inu v' tej deželi Sius dekelcam noge zavežcio, de iz hče nemorio; če v' duhouni stan stopi, jo v klošter zepreio, de nikuli več iz kloštra nesmej stopi; če misli se omožit, nikuli nje serce počitka nimá: tiga, kateriga bi ona rada imela, pak on jo u' hoče; eden pravi: Vzemiga! — ta drugi pravi: Nikar! Kadar moža vzame, meni, de je nje serce počitik n'slu, ter nepokoi najde; če vdova ostane, Bug se čez njo vsmili, zakaj domaći inu zuna ni jo cukaio; za tiga volo je imel uržoh reči Plautus: *Miserius nihil est, quam mulier.*

* Glej V. zvezek, str. 57. Besedo njegovo sem pustil brez vseh poprav, z vsemi napakami; samo njegovo nedosledno bohoričico sem prepisal v gajico. Tudi nekatera ločila sem premenil.

Pri oznanilih se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 " " " 2 krat
6 " " " 3 krat

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za klok.

Naročnina in dopisi naj se blagovno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga kjer se nahaja tudi upraviteljstvo. — Rokopisi se ne vražejo, dopisi naj se blagovno frankujejo. — Delalci in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglasa pri uredniku.

(Plaut in Bachid.) Nej neč rouniš ga, kakor je ena žena. Kadar pak žena synu porodi, mož, žlahta, priatelji se razvesselè, inu mati, de si lih na porodu je veliku terpela, videoč, de je synu rodila, pozabi na martvo ter se vesselj, kakor sam Christus je djal: *Mulier cum parit, tristitiam habet; cum autem pepererit puerum, jam non meminit praessurae propter gaudium, quia natus est homo in mundum.* Inu kadar sosedje vidio, de mož je vessel, skleneo, de žena je synu rodila, zakaj za synu nej treba tukaj skerbejti, inu oča inu mati se trošajo vekši pomoč od synu kakor pak od hčere imeti, zakaj hčere bi do kože očeta inu mater slekle, kadar bi mogle, kadar moža vzamejo, inu vse skazi ubogo mater mouzejo, inu vodo na svoj malel ulečeo, inu malu kadai eni hčy je k' nucu hiši svojih starših, synovij pak velikukrat poizdignejo hišo svojga očeta, de si lih obene erbišcene nejsò imeli, zakaj gredo po suejtu svojo srečo iskat, inu tudi večkrat jo najdejo.

Oh reune tedaj sirotice ženske poršone, dokler cilu same žene leta so persilene spožnat inu pričat! Jest pak eviblam pervolit h' tema, kar dosežmal so matere spričale inu naprej pernesle, zakaj oča inu mati leta žene Anne prerokine nejsò imeli uržoha žalovati inu za hčer skerbeti, ampak se vesseliti, zakaj ona okuli šteri inu ošemdesset lejt je v' tempeli mobila inu Bogu služila s' postom inu molitvami nuč inu dan. Oh srečni, inu nikar nosrečni starši takoršne hčere, inu še srečniši takoršna hčy, za katero je bilu dobru, de je bila žena rojena, inu je dobru za vse takoršne, de so žene rojene! Za tiga volo bom druge ludy, zastopne inu učene, uprašal, če je bulši mož ali žena biti.

Povejte meni vy včeni philosophi: Kaj je bulši, mož ali žena biti? Po'e N. N., *Taletes Milesius*, edn v'mej sedmeri včeniki tiga svejta, se pusti slišat rekoč: "Jest zahvalen moje Bogove, de nejsim žena, ampak mož." — *Democritus philosophus* je bil persilen ženo vzet, ter je bil to *ner majnši* si izvolil za svojo ženo;

Ker imajo te pogodbe toliko moč, naj se v svojem bivšem obrazju, kar so pa časi redili drugo kako živo moč, namreč narodnostno vprašanje, uai se te pogodbe od obeh strani na poprejšnji podlagi, živemu čatu narodnostiemu in potrebam centralne moči na ljubo prenaredijo, kakor se je uže dvakrat saj nameravalo storiti. Stan Avstrije zahteva to in okoliščine so ene. V enem obziru so podobne stanu pred letom 1848. Vse je pri nas napeto, pričkuje sprememb, finančni stan je še bolje zamotan, in nekateri časopisi prerokejo celo hud boj mej narodnostimi. Razloček je pa vendar očiven. Vsi varodi in državniki so pridobili dosta skušenj in poduka, zato se vij bat po naših mišljih bojev prerokovanih od nekaterih ljudij. Centralistična stranka je do čistega dokazala svojo nezmožnost v finančnih, narodno gospodarskih in v političnih zadevah. Pokažala je veliko sebičnosti in nič domoljubja. Vrhuta tega se bližajo volitve v državni zbor, in tukaj je rešitev čo narodi poštejo prave može v ta zbor.

Le v tem, da se dežele, narodi mej soboj in s krono porazumejo, vidimo konec strašnega prepričja, in svobodno, mogočno Avstrojo; in zarad tega smo federalisti.

Dopisi.

V Gorici 2. julija. (J.d.) (Potres, tombola, pojavljanje vpitje, novi davki, solkanski župan.) Po dolgem deževjem in mrzlem vremenu dobili smo vroče dnove, a postali so takoj pasji dnovi. Lethargija se nas je polastiila v obči, in še naši novinarji, ki so si navadno v laseh, postali so nekaj bolj mrtvi, ne brusijo si več svojega peresa in jezika z domaćim prepirom. Morda je to dobro znamenje. In ako bi ta nesrečna polemika zaspala, bi li ne bilo tem bolje? Če si tudi mej soboj miru privočimo, a gospa narava je drugih misli. V nedeljo zjutra ob 5. nam je poslala mogočen potres, kakoršnega se še stari ljudje ne spominjajo. V Gorici nij napravil škode; če je tudi sem ter tija kak zid počil, to nij veliko. Iz večih krajev naše provincije se nam poroča ta potres, a hvala bogu nikdaj nij napravil posebne škode, le več strahu je bilo. A v naši bližnji so škode znamenite. V Šen Petru (di teletto) se na Beneškem je udrla cerkvena streha mej mašo in zadušila 38. osob. (Liberalci, to je za vas!) V Konečnjaku se je tudi neki cerkev podrla in menda je 22. osob mrtvih obležalo. Posamezne hiše so se sem ter tija tudi podrle. Sploh so se na gornjem Italijanskem valed potresa na več krajih škode in nesrečne godile. Mnogo ljudij je pobitih.

V nedeljo smo imeli tombolo. Vsled lepega vremena se je sešlo nenevadno mnogo ljudij. Če so se tudi nekateri bali po vzgledu tržaških dogodev tega dneva, vendar se je brez najmanjje nesreče izvršil. Da se je včasih vriskanje i zvižganje sšalo, kdo bi goriškim paglavcem ne privočil tega veselja? A tega ne moremo zamolčati, da ti goriški potepi tudi po noči mirnim prebivalcem ne dadó pokoja. Kedaj bode naša mestna policija tako energična, da ustavi to neslano vpitje po ulicah? Pa kaj je našemu mestnemu starešin-

stvu to mari? Ono se briga bolje zato, kako bi se mestna blagajnica vedno bolje in bolje polnila. Ker ljudje vsled drage pijače malo pijó in torej malo vžitne mestu pride, za to je krème starešinstvo samo postavilo, da ljudje pri niži ceni več pijo. Ali se ne pravi to ljudstvo k pijačevanju naganjati? Nj li to demoralizacija? Ako bi bilo naše starešinstvo pačtno, bi nam mesnice napravilo, kler bi na meso p. 24 na mesto po 40 krajcev prodajalo.

Naše starešinstvo si umisla še druga pripomočka, da bi mestni kasi pomagalo. Tako predлага svetovalec Marzini, naj bi se en krajev pobiral od vsakega centa blaga, naj bo kakoršo hč, ki v Gorico po železnici dojde, ali kdo se tukaj odda. Po tem pa res nuj čuda, da bodo Gorica najtraže mesto v Avstriji. In po tem hočejo v Gorico privabiti mnogo tujcev, pojte, pojte!

Solkanski župan si je še svojim možatim postopanjem proti valjevanji nemških dopisov pridobil mnogo prijateljev. Tukajšnji italijanski list „Isonzo“ mu je posvečl doleg dopis iz okolice tržiške (monfalkonske) in pravi: „Non solo sloveni, anche italiani applaudano all'attori quest'uomo coraggioso.“ In aki pravi italijanski dopisnik h koncu, da se imajo Italijani gledé rodoljubja od svojih soščelanov Slovencev še mnogo manči, trdno mi le to, da bi moral naši župani še mnogo in mnogo h solkanskemu županu in ondašnjemu starešinstvu v šolo hodi.

Čudno se nam pa tu li to zdi, da v Tolminu in v Sežani velja ravnopravnost, v Gorici pa ne! Vrli g. Wiukler in tudi g. Malli vsem županstvom v slov. jeku dopisujeta, a g. Rechbachu, dasi je na ustavo prigovor, je vendar taka terra incognita, da ne ve za §. 19! Čas bi bil uže enkrat, da bi se tudi ta §. naučil, g. baron!

Iz Kanala 24. jun. [Izv. dop.] Pobrala nam je nemila smrt tukajšnjega kupčevalca gospoda Jakoba Garlatti-ja, možaka, po katerem cela kanalska okolica žaluje. Ogromno število ljudstva, celo od daljnih krajev se je pogreba udeležilo ter mu poslednjo čast skazalo.

Rojoki bil je Italijan, a vedel je našo deželo spoštovati; v svojih mladih letih se je v Kanalu v trgovstvu izuril ter si naposled sam lastno štacuno najel, ter še svojo poštenostjo in še svojim moštvo se je Kanalcem in okoličanom posebno prukupil. Pomagal je sréno rad vsem, če mu je le mogoče bilo; posebno ubogim in sirotom bil je pravi oče. Pred 12. leti so ga v občinski zastop izvolili in ves ta čas je dolžnosti svojih analog zvesto in natanko spolnoval.

Bil tudi podpiratev in ud tukajšnje čitalnice, in spoštoval je narod, od katerga je živel. Živel je v družini v pravem miru in sreči, a žali Bog v dveh letih mu je nemila smrt tri hčerke pobrala. Vsled smrti starejih dveh je tudi naša čitalnica na ogromni škodi, kajti nij je bilo veselice, niti besede, da bi one pri dramatičnih igrah ali deklamacijah ne bili na oder stopili.

Šel je tedaj tudi on v pokoj v svoji 46. letni starosti, spremjal ga je tu li čitalnična zastava pre-

vit eos. Inu cilu G. Bug, je spoznal, da reyen bi bil mož brez žene, zatorai G. Bug je bil sklenil stuarit ženo za pomoč timu možu, zatorai faciamus ei adiutorium simile sibi. Ona preuzame možo inu skrb otrok rediti inu varvat, družino oskerbeti, hišne rečy varvat, ona kuha, pometa, pere, ona možu bolnimu nuč inu dan streže. Zlasti pak pravi Moyses Barcesa, de žena pomaga možu v nebessa priti. In colendo reverendoque Deo et in alia um virtutum exercitio virum ipsa adiuvat. Za tiga volo je djal s. Duh, de izveličen je tahti mož, kateri ima ena dobro ženo: Mulieris bona beatus vir. Nej žleht stuar žena, ne, ampak je žlahtnisi kakor mož. Mož je bil stuarjen iz persti, žena iz rebra tiga moža; mož je bil stuarjen zunaj paradiža, žena je bila stuarjena v paradiži. Za tiga volo se meni zd, de philosophi brez uržoha tulikaj zašpotujejo ta ženski spol, kateri je taku nuce možkem peršonam, de s. Paulus pravi: Sanctificatur enim vir infidelis per mulierem fidem.

Kaj zdaj pravite vy može h temu, kar ste slišali? Recite, če je bulski mož ali žena biti! — My smo slišali, de ženo Bug je stuaril iz kosti, za tiga volo so žene taku hrde glave, da vse po svoj glavi hočejo imeti. Inu zameramo, kaj s. pismu govorj, de Bug tulit unam de costis ejus et aedificavit eam in mulierem. Je vzel Bug enu rebra iz Adama ter je sizzidal ženo. Čudou govorione je letu. Kadar je Bug moža stuaril, pravi sv. pismu: Creavit Deus hominem (ustvaril je Bog človeka) — od žene pak pravi: aedificavit illum in mulierem. Je scimpral, ali sizzidal iz rebra to ženo! Zakaj taku govorj, dokler ta, kateri zida inu cimbra, veliko skerb inu možima, veliku špendu inu večkrat obuža. Ghhi viž: mož more imeti za ženo veliko skerb inu možu, veliku more spendat za nje offert, de večkrat obuža inu v reue velike padne, de samim Bogu se smili. Za tiga volo, dokler Abrahama žena je živila, Gospod Bug je veliku krat iz nebess prisal njega troštat, kadar pak je bila Sara

vezana zgoraj z dolgo črno tančico; kar je tukaj uradnikov, gospode itd. so se vsi pogreba udeležili.

Na gomoli je govoril tukajšnji občinski tajnik g. Josip Drašček o njegovem živejui; po dokončanem govoru so mu čitalični pevci Riharjevo nadgrobnico „Jamica tiba“ zapeli. Pri tem prizoru se je sleherno oko solzilo. Rojoki je zapustil družino v britki tugi in greakih solzah.

Bodi mu tedaj zemljica lehka in ostani nam v vedenem spominu!

Politični pregled.

Razen žalostnih nasledkov borsne krize najžalnisse pretresajo avstrijski časopisi bodočne volitve. Nemci so v tem obziru neutrudljivi. Stranke starih in mladih centralistov se še vedno prepirajo, in sploh se Nemci bojejo, kako se bodo volitve izšle. V Galiciji je nekaterim gibanje premalo živo, drugi pa tolažijo in svaro s tem, da se ne smejo vse moći uže zlati napinjati, ampak da je treba vso gorečnost še le kasneje sprožiti pri volitvah, da moči prezgodaj ne upešajo. Le o Čehov se nič kaj gotovega ne sliši, kajti zaupajo svoji moći, ker vedo, kaj imajo storiti in kako delati, da svoje deklarante izvolijo. Ta narod je čudovito pogamen v tej tihoti, kakor v brambi svojih državnih in narodnih pravic. Vse gleda na nje, in poprašuje, ali pridejo ali ne v državni zbor. Nemcem bi bil njih prihod zelo nevesčen, drugi Slovani pa ga žeče.

Na Slovenskem bodo volilna bitva povsod huda, kajti tu se ne bodo samo slovenski kandidati merili z vladnimi in nemškutarskimi priporočenci, nego tudi Slovenci sami, kakor se kaže v nobeni deželi ne bodo edini. Kako je pri nas na Goriškem, o tem nam nij treba besed gubititi. Na Koroškem se mej slovenskimi krogji tudi nekaj mede, kakor je čutiti iz dopisov po raznih slovenskih časopisih; vendar se nadejemo, da se različna mnejava v poslednjem trenutku mej koroškimi Slovenci še poravnajo. Teže pojde sè spravo na Kranjskem, kjer hoté stari nektere tehtne, delalne in izkušene može nadomestiti z ljudmi, ki so sicer uže več let po različnih parlamentih posedali, a nikdar za narodove pravice ne ustodirili, nego samo kimali in pritrjevali na to, kar so vodniki zahtevali. Ali mi s takošni poslanci, ki so sicer dobrí domoljubje, a nezmožni govoriki, na Dunaji kaj dosečemo, ali ne, to je vprašanje, kateremu naj vsak sam odgovori.

Na Štajerskem so se liberalni Slovenci, ki prsegojo na stari narodni program, popolnem ločili od konzervativnih, katerim je glavna podpora ne měka

so ga uprašali, zakaj je letu sturi. Odgovor: *Ego in malo eligendo, quod minime erat, elegi.* Kakor bi bil hotel reči: Žena je ena huda stvar, ina dokler sem mogal eno vzeti, si sim to ner manši izvolil. *Protagoras philosophus* je imel eno lepo hčer, v letu se je bil zalubil en gospod, velik sauražnik *Protagora*; leta vener je jo bil sauražniku dal. So ga uprašali, zakaj je jo niemu dal. Odgovor: „Quia nil poteram illi peius dare.“ (Ker mu ni jsem mogel nicensa hujšega dati. P.) — *Aristippus philosophus* je slišal hujšega eno ženo, de je silna lepa, je želel taisto vidit, inu kadar je njo vidil, so ga uprašali, aliaku njemu dopade, je bil odgovoril: „Parvum pulchrum, sed magnum malum.“ (Mala lepota, a veliko zlo). — Dalaj pravijo philosophi, de, kadar žena znaši hčer, dnuša odnaša 80 dny v taistu telu priti, kadar pak zuosi synu ta 40. dan oživj, kir iz tega se sklene, de cílu duša spezna, de je bulski mož kakor žena biti. Dalaj sklenejo iz taistih bessed, katere je Job govoril: „Homo natus de muliere, brevi vivens tempore repletur multis miseriis.“ Človek od žene rojen en kratek čas živj inu veliko revem je podvržen, tedaj terbei de žena je veliku reuniši, dokler za volo nje je človek revem, zakaj philosophi pravijo: „Propter quod unumquodque tale, et illud magis tale.“ Inu sam G. Bug je dal zastopit od začetka tiga svejta, de žena bo reuniši kakor mož, kar je djal k' Evi inu vsem ženam, de bodo dekle teh mož: „Sub viri potestate eris.“ Inu tulikaj revam boš podvržena, de use n' hočem tebi povedat, de bi necagala: „Multiplicabo aerumnas tuas“. Inu Galenas pravi, de žena je podveržen 62. boleznoam vec kokar en mož, kir iz vsiga tiga philosophi sklenejo, de žena je reuniši kakor mož. Jest pak odgovorim: De si lih je rejs, de žene veliku veksi revam so podvaržene kokar mož, venuer se ne more iz tega sklenit, de žene so ena zleht stuar, zrakaj tudi žena je stuarjena po božinu pildu kakor mož, zakej stoi pissana: „Et creavit Deus hominem ad imaginem suam, ad imaginem Dei creavit illum, masculum et feminam crea-

pravna stranka in kteri so najpreje klerikalci in stoprv v drugi vrsti narodnjaki. Ti može so imeli 22. jun. v Celji shod, kterege se je udeležilo kakih 20 duhovnih in nekoliko kmetov. Sklenili so držati se programa nemške pravne stranke ter postaviti samo take kandidate, ki prisegajo na ta program. Ker vrli naš dr. Vošnjak, kandidat v celjskem okraju, tega programa ne odobrava, postavlja se bode zoper njega mariborski kanonik Kosar, ki je bil uže zadnji s svojo kandidaturo v Brežicah zakrivil, da je bil v dež. zbor nemškutar izvoljen. A zdaj nij dromke, da ne bi dr. Vošnjak zmagal čez nemškutarja in čez klerikalca. V ptujskem okraju kandiduje Herman; tu pa se z njegovim kandidaturo, ki je, kakor se vidi, duhovščini prav po godu ne ujemajo odlični narodnjaci, ki imajo v teh krajih mnogo upliva; dr. Ploj i dr. Gregorič sta vsled tega iz ptujskega krajnega volilnega odbora izstopila, rekši, da ne moreta agitovati za „reakcijo narega“ Hermana. Res je poštenjaku teško zagovarjati kandidata, ki si patrimonialna sdišča spet nazaj želi. — Dr. Prusu, kterege so slov. liberalci v celjski mestni skupini za kandidata postavili, so zdaj tudi klerikalci kandidaturo ponudili, če odobri njih program, a on jim je odgovoril, da od nemške pravne stranke ne prevzame nobenega mautata. — Razkosani smo torej Slovenci, da je joj! A temu se nij bilo mogočeogniti, ker pri vseh narodih zapazujemo skoro enake prikazni; skoro povsod imamo po dve stranki, če ne še več, katerih ena ima na svoji zastavi svobodo i napredok, druga konzervativizem. Pri nas je pa poleg tega še mnogo prepira zaradi osebnosti; da, „Novice“, najstarejši slovenski časopis, so celo tako daleč segle, da so drznile se izgovoriti: „Raje izvolimo nemčurja nego liberalnega Slovence!“ Moj bog, kde je po tem domoljubje, ktero bi si morale ob tako silno važnem času vse stranke na svojo zastavo zapisati?!

Borsna kriza ima vedno slabeje nasledke, trgovsko-ohrtniška banka v Lincu je ustavila plačevanje in skuša z lepa se poravnati s svojimi akcionarji in zanimivo je izvedeti, da so njeni upravniki z voditeljem vred ustavaki pa hudi centralisti. Ta svojat je vlekla res denar iz vseh kronovin, hotela je z bogastvom obdržati se na vrhuncu, in v ta namen je bilo vsako sredstvo dobro in ugodno. Ali le poštenost in pravo čisto domoljubje more konečno zmagati, kajti moralni princip se vleče kot rudeča nit skozi živenje vsega človeška; le na tej podlagi

v starem testamenti je prepupal; zakaj že ena sama nam je preved inu nam starj vsako uro zdihovati; kaj bi bilo, kadar bi yh več imeli, bi mogli cagat! Za tiga volo resničnu je djal Hippocrates: „Duo sunt jucundi dies cum uxore: unum, quo ducitur, alter, quo effertur.“ (Da prijetna dneva imas s ženo: enega, ko jo vzameš, drugega, ko jo pokoplji.) Ah, moj može! Preveč špotli čez žene gorite! Nejso, nejso taku huda stvar, kakor vy govorite, inu svetu pismu nerezkladate prau!

Bug je stuarl ženo iz rebara tiga moža, nikar uže de bi dal zastopit, de bodo terdouratne inu samovolue, ampak de bi vy, možje, imeli premislit, de nej iz noge vaše stuariena, de bi jo pod nogami valali, ampak de je bliži vašiga serca ležala, katero imate perserčnu lubiti. S pismu pravi, de iz rebara je sizidal ženo, nikar vže kakor vy reskladate, ampak kakor Philippus Diez, de v tem cimpi imma vselej mož s svojo lubezno inu dobroto prebiti kakor v svoj lastni hiši. Če pak vam je ena taku huda žena na tal prišla, je vaša škoda; zakaj nejste eno dobro vzeli? Kakor ste si postali, taku bote lžali, jest vam ne morem pomagat. Quod Deus coniunctit, homo non separat.

Zdaj uprasam theologe, kaj vij pravite, de je bulski biti žena ali mož? Jnu kar vi porečete, bom jest tudi poterdi, zakaj vejm, da vy resnico govorite inu v sv. pismam jo poterdi. Pošlušajte, kaj pravijo!

Je res, de je bulski biti mož, kakor žena na tem svejtu, zakaj žene vsako uro imajo uržoh pejti: „Miserere!“ — Za uni svejt pak inu za nebessa, katere bodo do vekoma trpele, je bulski žena kakor mož biti, zakaj nima tolikaj perložnosti v greh pasti kakor možje, ter so ble od nature nagnene k dobrimu delu kakor možje. Per sv. maši, per pridigi, per processy brez vse gliche pride več žen kakor možou; kadar so odpustki ali veliki prazniki li žene per spovednici inu per sveten obhajili se vedio taku, de Feruandus Lusitanus se podstopi reči, de velike ženskih person kakor moških v nobessa pride; inu če hočemo prav premisli, kar avtentično pravlo, de karstenku ner ved se ferdama za volo obhernie, sauraštva inu nečistosti, bomo zamerkali, de možje letem grehom so ble pod-

zarorejo obstati posamezne osebe, društva in države. Zgodovina je bistor dokaz, da kder pade poštenje, prvi steber vsake družbe, padejo tudi mogočni skupšine v prah in razvoline.

S Pruskega poročajo časopisi, da je Bismarck veliko nezadovoljnost vzbudil tudi pri svojih privržencih zarad strogega načrta tiskovne postave, in ker hoče preveč le po svoji volji delati. Preveč so ga hvalili in se mu preveč poklanjali, torej se nij cudit, da se človek konečno prevzame. Nobeden narod ne sme svojim najbolje vzvišenim možem in dobrotnikom se poklanjati kakor malikom, ampak možko in previdno je vedno in ostro nadzorovati, ker le tako si more svoboden narod ohraniti svobodo.

Na Francoskem je še mnogo časa treba, da se zacelijo rane, še vedno skeleče. Dokaz imajo, da so v zadnji vojni si komaj čast rešili z moškim postopanjem vsega ljudstva. Potem, ko so mir sklenili, so brez pomoči kakega kralja ali cesarja svojih prejšnjih dinastij se zopet povzginali iz propada in vse svoje moči so izvrstno razvijali, da so častno skoro uže poplačali Prusom vojno odškodbo, in mir in red so doma hranili, kakor nikdar popreje pod republikansko vlado. Misliti bi se torej dalo, da so Francozi vendar dozoreli. A strank je premnogo in strankarji za kraljestvo in cesarstvo, ki imajo v državnem zboru zdaj večino, podkopavajo ljudovlado javno, še bolje pa skrivaj in najslabše sredstvo jim je dobro v dosegu svojih, kakor pravijo, konzervativnih namenov. Ti ljudje se nam zde kakor krokari. Dokler je bila Francoska v nevarnosti, jih nikder nij bilo videti. A zdaj ko so republikanci domovino rešili, se uže od vseh strani zbirajo na rop; vsak hoče en kos od francoskega državnega telesa odtrgati. Republikanci mirno postopajo, odkrivajo vse progreške nasprotnikov in ves svet pozorno gleda, kako se bodo reči tam razmotrale in kdo bo konečno zmagal pri prihodnjih volitvah.

Zdaj se uradno naznanja, da so si Rusijo Kivo osvojili. Kivski kan je pobegnil iz dežele.

Pogodba med Ogri i Hrvati je sklenena, ti je pogodba Rauchova nekaj pronarejena.

Razne vesti.

(Raspisane učitelske službe.) V šolskem okraju goriske okolice so raspisane učiteljske službe v St. Martinu in v Žabljah (šolski občini III. vrste) pa v Gaberji

veržani kakor žene. Možje (nikar žene) kupčuieio, predaleio, golufaio, kradeio, folš pričaio, folš pißma dellaio, krijične sodbe dellaio, ohernio tribaio inu per fas et nefas blagu spraulaio, inu letu silnu veliku moških peršou v paku perpravi, zakaj Jeremias prerok je djal: Omnes avaritiae student. Žene pak so ledig tiga greha, ali cilu malu katera je v tem zapopaden. Možje, dokler imajo andle, opravila inu složbe, veliku krat se skregao, v sauraštu prideio, eda timu dirgimu na lebenu trahtajo inu tešku na rezaleine pozabio inu iz serca odpustiti n'hoče, za tiga volo veliku nyh se ferdama. Žene pak, de si lih se skregao, vener, dokler so mehkiga serca, hitro pazabio inu ol'puste. Kar učlosti au tiče, je rejss, de tudi žene so iz messa inu letem grehu podveržane kakor možje, zakaj sv. Joannes evangelist pravi: Totus mundus in malum positus est. Kir Lyranus bere: in malo igne sc in igne luyrae. Inu kadar G. Bug za volo tiga greha je bil poslat ta gmajno potup, tudi žene so bile potonile; inu kadar je bil ta žrepleški ogn čez Solomo poslat, tudi one so bile pogorele; kadar žene bi v tem nebole pregrešile, bi ne bile od Boga strafane. Vener žene se taku hitru inu lahku temu negnusnimu grehu nepadao kakor možje, zakaj natura taistom da sramljivost inu strab, de bi venu hudu ime neprisile, katera yh moču zadarži od tiga greha; zatoraj vidiemo, de od stu moških person kumai deset čistu žive, od stu pak ženskih person kumai desset nesramnu žive. Inu če v leta greh padejo, možje so uržoh, kir yh zapelejo skusi oblube inu šenkinge, inu malu kada se naide, de bi ena žena moža h' temu grehu silja, kakor una Aegypterska Firstina je tiga lepiga Josepha persilit hotela. Tiga greha tedaj vy žene h' katerimu ste ner ble nagnene inu skusi hude možje ner ble zapeljane, ner ble varvat se imate, de nebessa nebote zgubile, zakatere vy sosebnu ste stuarjene, kateru Bug je hotel dati zastopit, dokler ner poprej je bil stuaril nebessa, potle zemlo inu vse, kar je na zemli, inu možia; h' zadnjemu je stvaril ženo v paradiži, de namreč v paradiž šli, zakaj philosophi pravijo: Finis est primus in intentione et ultimus in executione.

(Konec prih.)

(IV. vrste). Dohodke teh služeb določujejo šs. 22. 30. 33. dež. šolske postave od 10. marca 1871. Prošnje se oddajajo do 1. avg. t. l. pri določenih krajnih šolskih svetih.

Becimo še mi eno o tem razpisu. V prejšnjih časih je bila ta navada, da je okrajno svetovalstvo goriske okolice razpisce učiteljskih služeb tudi v „Soči“ naznajalo, v časih kot inserat, v časih pod predalom raznih vestij. A zdaj jih ne beremo v nobenem goriskem listu, niti v „Soči“, niti v „Glasu“, katera prideta gotovo skoro vsakemu učitelju v roke, ampak v tržaškem uradnem „Osservatore Triestino“. Radi bi vedeli, koliko učiteljev po naših hribih ali po Krasu bera ta tržaški list, kterege ste si vi, možje i pravki naroda, ki sedite v okrajnem svetu goriske okolice, za svoje glasilo izvolili.

(Kranjska deželna vlada) je tiste jezuvite, ki so v Repnju na Gorenjskem pri neki bogati posestnici stanovali, s Kranjskega spodila. Ti pobožni možje nemajo sreče. V Repnje so se pred par leti preselili iz Pozege na Slavonskem, kder so oskrbivali ondotriji orfanotrofij, v katerem se pridruži gimnazijalcu, vzrejajo, pa so s kazenskim zanikom tako hudo navzkrž pristi, da je bil njih predstojnik o. Pregl z traditi nemoralnih dejanj na tri leta v ječo obsojen.

(Deželna kmetijska šola.) Izpit za 2. polletje šol. leti 1873 na slovenskem o. id. deželne kmetijske šole v Gorici bodo dne 3. 4. in 5. julija, predp. ob 8. do 12. pop. od 4—7. Dne 3. julija, predp. iz kletarstva; pop. iz kmetijske stavbe; dne 4. julija, predp. iz gozdarsva; pop. iz kmetij, komije; dne 5. jul. predp. iz živinorje; pop. iz kmet. knjigovodstva. Prihodnje šolsko leto se prične 5. septembra; vpisovanje pa 1. septembra.

(Češki narod) bodo 12. i 13. julija slavili stoltni rojstni dan Josipa Jungmanna, onega vejlkega moža, ki nij samo svojega naroda vzbujal ter z neumročimi spisi obogatel, nego je bil tudi eden onih blagih apostolov, ki so si praveto, zlogo in vzajemnost vseh slovanskih narodov na svojo zastavo zapisali.

(Krasa) se nam piše: 20. maja je bila v Sežani seja okrajnega šolskega sveta pod predsedništvom vadzornika prof. Hafuerja. Pri tej seji sta prišli na dnevni red dve pravzanimi prošnji, ena o lrodiške, druga od komeuske občine. Uganite, kaj so prosili Rodičani in Komenčani? Nič drugega ne, nego da bi se v naše ljudske šole vpeljal nemški jezik!! Kaj ne to so vam možje! (Ne zamerite jim, ker ne vedo, kaj delajo. Najbrže so bili od zgoraj za to nahujskani! URED.)

Naj okrajni šolski svet je pa obe prošnji tako rešil, da se sicer sme učiti nemški jezik, toda 1.) ne v tistih urah, ki so postavno za šolski poduk odločene; 2.) okrajni šolski svet dočišči učiteljev za učenje nemškega jezika na noben način ne bodo plačali, ali sicer jih kaj odškodoval. Slava! — Pričakujemo, da se bo naš novi nadzornik pruskim agentom, ki zdaj po Krasu strašč tudi tako možato ustavl, kakor se g. Hafuer, akoravno se govoriti, da je bolj mehak mož."

(Občni zbor delničarjev „Narodne tiskarne“) je bil 22. jun. v Ljubljani in je 2 uri trajal. Debata je bila včasih prav viharna, ker so prišli nekateri gospodje (kaplan Klun, dr. Poklukar, deželnega odbora uradnik R. Valič), kakor se je pokazalo, z namenom, proučiti razdraženost. Pri volitvah v upravnem odboru in pregledovalni odsek pa se je pokazalo, da mnogih teh gospodov je samo malo pesčica delničarjev „narodne tiskarne“. Izvoljeni so v upravnem odbor gg. Franc Hrenu veliki posestnik v Begunjah z 197 glasovi, Hugo Turk, trgovec v Ljubljani z 192 gl., dr. Alfonz Moše z 178 gl. in M. Tirc, trgovec v Kranji z 134 gl. Nasprotni kandidati so dobili od 20—60 glasov. V pregledovalni odsek so izvoljeni: gg. Ivan Vilhar z 173, prof. Valenta z 145, G. Lekalčič z 141, Lukas Tavčar z 124 in dr. Ribič z 121 glasovi. Me drugim se je sklejalo sklicati meseca s ptembra t. l. izredni občni zbor, kterege se račun in bilanca za leto 1872. in 1873. skupaj položi, da ja pregleda. G. E. Klavžar je nasvetoval, ka bi „Narodna tiskarna“ v Gorici osnovala svojo podružnico. Sklepalo se bodo o tem predlogu v bodočem izrednem občnem zboru. Stanje tega prepričljivnega i koristnega narodnega društva je dobro.

(Slovenski tedenik, politični in gospodarski list za kmetsko ljudstvo), bodo naslov kmetskega listu, kateri je z julijem začel v narodni tiskarnici izhajati. Cena temu listu bodo za četr leta 60 kr., za pol leta 1 gold. 20 kr. Prvi list izide 4. julija. Svoje politične prijatelje pa že zdaj pozivljemo, naj začno nabičati narodčnikov med kmetskim ljudstvom. „Slovenski tedenik“ bo le izhajal vsik petek in donašal vse politične in druge novosti, kratke članke o političnih in narodnih vprašanjih, gospodarske vesti, tržna poročila in tržne cene itd. Administracijo in ekspedicijo ima „narodna tiskarna“ v Ljubljani. Format tedenika bodo iz početka skromen, enak formatu „Političnih listov“. Ako se pomisli, da je treba za vsak list kolek in poštino

plačati, dobi od celoletnega naročnine, katera znaša 2 gl. 40 kr., visoki erar od vsakega lista 1 gld. 4 kr., ostane tedaj za papir in tisk samo 1 gld. 36 kr. za celo leto. Taka niska cena je — tudi pri dobri in vsestranski naročniški podpori — ob sedanjem draginji pa-pirja in tiska samo mogoča, ako uredništvo in dopisniki svoj posel brezplačno opravlja, (kar bodo), in ako je list v zvezi z dnevnikom, ter sme iz njega primerne novice ponatisniti.

(**Gorški podkomite za dunajsko razstavo**) nam je poslal imenik tistih gospodov, ki so kaj darovali: za izvršitev dunajske razstave ter nas je prosil, da bi ga po našem listu objavili. Ker pa bi ves dolg imenik vzel preveč prostora, naznamo tukaj samo tiste gospode, ki so velike svote darovali, potem pa imena slovenskih darovateljev in skupni znesek: Ritter in Rittmayer v Stračicah f. 500; Wiljem Ritter f. 500; Deželni odbor f. 600, — mlini v Stračicah in papirnica v Podgori f. 500. — Gorško starešinstvo f. 300, — filiala širske banke f. 100, — Henrik pl. Ritter f. 100. nadškof f. 25. — Solskanska sviloprejnica f. 50. — Občina Kanal f. 20. — Jožef Goriup f. 1. — Mrevle f. 2. — Občina Sv. Peter f. 20. — Andrej Pavletič f. 50. — Občina Kobarid f. 20. — Franc Malnič v Kanalu f. 10. — Občina Crniče f. 9. — Ignacij Kovačič pri sv. Luciji f. 20. — Štefan Batistig, Alojzij, Angelj, Janez Lončar skup f. 2. — Marije Boschini 50 soldov, — Jožef Tanze v Gorici f. 25. — Jožef Strekelj v Gorici f. 10. — Janez Kovačič v Gorici f. 10. — Tripp v Gorici f. 20. — Fisher v Gorici f. 3. — Erzetič v Gorici f. 1. — Monsignor Andrej Pavletič v Gorici f. 10. — Vsega skup je omenjeni komite nabral f. 3885,40, s katerim denarom pospešuje udeležitev gorške obrtnije pri dunajski razstavi.

(**Vabilo**) k praznovanju blagoslovljenga zastave „vippavskoga sokola“ dne 6. junija 1873. (dveletnice vippavskoga tabora). Program: 1. Udeleženje sv. maše ob 10. uri zjutraj. 2. Nagovor staroste na „Sokolovec“ v telovadnici. 3. Skupni obed „Sokolovec“ v čitalnični gostilnici. 4. javni ples pred čitalnico, začetek ob 4. uri; privatni ples v čitalnični dvorani, začetek ob 7. uri. Pri svečanosti svira godba postonjska.

(**Pravilo**) da bode za ljubljanskega škofa izvoljen nekakov ustavoverni možitelj, zdaj kanonik v Mariboru. Piše se Pack, ali ka-li.

Poročilo

ob občnem zboru polit. društva „Soča“
dne 8. junija 1873.

(Konec.)

Društveni tajnik Klavžar se strinja s predlogom Dolenčevem le gledé I. in II. točke, kateri je tudi odbor pretresal in odobril, III. točka se pa mu ne zdi primerna, ker se mora to prevažno vprašanje, ali bi potem, ko bi Čehi ne prišli v državni zbor, tudi naši poslanci morali doma ostati, posebno v sedanjih čisto novih razmerah pripustiti poslancem samim v presojevanje in odločbo. On meni, da bi se težko našel kandidat, ki bi kaj tacega doma uže objektivno mogel. Prvi dve točki ste zadosta, in v drugih zadevah se moramo zanašati na poštenje in previdnost kandidata.

Te III. točke ne podpira nobeden.

Potem gospod M. Doljak besedo beseduje: Gospoda! Predgovorniki so pojasnili važnost volitve i njene postavnosti. Naj jaz temu pridenem tudi svoje menenie. Vsi vemo, da če veško društvo je razdeljeno v več vrst; to je, v vrsto uradnikov, duhovstvo, vojašvo, i tudi v vrsto visoke aristokracije ali plemenitašva. Ne bom tajil, da vsi omenjeni stanovi niso potrebni. Tudi ne bom danes govoril, koliko so nam v korist i koliko ne; omeniti le hočem, da vse one navedene vrste želijo in se trudijo za to, da bi dobro živeli, ter skrbijo tudi obogatiti se, če je le mogoče. Vsi njih dohodki pa ne morejo od nobenega druga država priti, nego od truda i poti onih, kateri skrbijo za pridelek zemljišča, i od onih, kateri se trudijo, da pridelek za rabo pripravljajo.

Uže postava sama ob sebi loči ljudstvo v razne stanove, dasi ravno ne v one gore od mene navedene, ter daje pravico vsaki si svojega poslanca izvoliti. Zato pa mislim, da tudi mi kot ljudstvu, na katero se vsa bremena nakladajo, budem med nami iskali zagovornika, akoprav ne tajim, da se nahajajo tudi v gore omenjenih vrstah blagi poštenjaki, ki bi nam znali usreči, kar so pa le bele vrane.

Zategadelj priporočam, da pri prihodnji volitvi državnega zabora zložni in zedinjeni moža izvolimo, ki bodo tak, kakor ga naše stališče potrebuje, da, ako mu ne bodo mogoča naš žalostni stan poboljšati, ga bodo vsaj pohujšanja branili.

Na to se je glasovalo, in zbor je soglasno sprejel prvi dve točki resolucije, ktero, je nasvetoval V. Dolenec.

Konečno priporoča predsednik društvenikom „naj pridejo v obilnem številu k prihodnjemu občnemu zbo-

ru v Gorico“ in se zahvali za zborovanje tudi navzetenemu g. grofu Lanthieri-ju, da je tako prijazno odstopil društvu dvorano v svojem gradu.

Poslano.

Slavno uredništvo!

Dopisu iz Grada v Vašem cenjenem listu 19.jun. t. I. podpisani odbor le toliko odgovarja:

I. Prva točka „Sloga“ se glasi: „Znansko-slovensko društvo slovenskih dijakov graščin viših škol, Sloga, ima namen izobraževati društvenike v slovenskem slovstvu i v vednostih sploh. Namen svoj pa doslej predavanjem dobrej tuhij i lastnih izdelkov, tako da je kraj, kjer se društveni splošno omkrijajo i razveseljujejo.“ Po I. § pravilima tudi „Slovenska beseda“ sicer namen svoje člane izobraževati, razveseljevati i gojiti mej njih slovensko petje. II. §. 2. lit. e so sicer tudi predavanja, znaustvenega i razveseljevajočega sedrjanja. A koliko se je kacič pet let za obraženje faktično storilo, znamo žalibog predobro; smatrati bi morali kot tako le redno nemškutarjenje i furlanjenje nekrovih društvenikov Herkulej, moledo-vanje skisa i ples z nekovimi nadutimi gospodičinami minorum Germaniae gentium.“

II. Ravno iz letih uzrokov osnova se je „Sloga“ koja često po pravici nosi svoje ime. Kajti v njej so zastopani vsi jugoslovenski elementi, severno-slovenskih dijakov pa Giadec ne broji morda črez petorico; da je pa večina Slovencev, je često kaj normalnega, kot največ se tukaj izobražujejočih. „Sloga“ se tuži nadela dosegati svoj glavni namen, kojega pa v pravilih nikakor nij mogla izraziti, da bi odstranjala razlike difference v mišljenji mej tukajšnjim slovenskim dijajstvom, s čemer se „slov. bes.“ nikakor ne more pojasniti, kar nam priča ravno zadnji edikt one „panslavistične“ propagande, pisan od uže precej „pomahane glave“, v kojem se prepovedava slovenska zložnost, a v jako čudui obliku, da bi namreč Slovenci morali pale postati to, kar so nekaj bili, kar nam tudi naši vrati priporočajo: Štajerci, Kranjeci, Gorčanci etc. Srbi i Hrvati pa se tako podkurijo na Slovence, da bi se jih v resnicu, če bi bili vsi tako hudočni kakor dopisun, morali batiti.

III. Nuj res, da bi se zbori „Sloga“ obiskavali slab. Imela je uže dva zpora od 2. maja, kojega dne je prav za prav stopila v življenje. Pri obeh zborih se je udeležilo mnogo neudov lot gostov, udje pa so došli k prvemu s predavanjem vsi, pri drugem pa so izostali trije i ti iz tehtnih uzrokov. Prav radi pa verjamemo, da g. dopisun, ako po navadi broji udeležence dijajskih tukajšnjih zborov po ljudeh iz svoje fare, nij mogel priti do drugačega nego do jake negativne rezultata, kojim se največkrat poljubi, vse dijajsko-zborovanje imenovati „schwindel“, vsakako l-pa motivacija, mest: da bi kot uže „izkušeni veterani“ se jih prav marljivo udeleževali, ter tako na „mladiče“ dobro upljivali, da bi se prav živo zanimali za slovenske shode i zavode, ter je dejansko podpirali.

IV. Najsijajnejše pa protestiramo, da bi ljudje, koji naše društvo le ex auditu poznajo, poročevali svetu o delovanju njegovem, ter si prisvojevali nekako sodbinsko vlast, kar se more le glupo i predzno imenovati. Če bo društvo tako napredovalo, kakor se je do sedaj kazalo, smemo ž njim, kot dijajskim društrom popoloma zadovoljni biti, kar bočemo svetu s tem dokazati, da bomo predavanja priobčili v slov. novinah, o katerih naj potem slov. razumnijošt sodi, z večjo kompetenco, nego pa ljudje, kojim je vse črno, kar se nij izrodilo

v njihovem kapitolu. Svoj tretji zbor je imelo 25. junija, praznovaje v srbski zgodovini prevažni Vidov dan, kojega se je premo več odličnih gostov udeležilo nad stotino vseučeliščnih i tehničkih dijakov. Konečno bi še g. dopisunu nasvetovali, da bi se poprijel kacega družega posla, nego v svojih fulminantnih dopisih svet mistikovati.

V Gradcu 26. jun. 1873. Odbor „SLOGE“.

Dostavek uredništva. Tudi „slov. akad. pevskega društva“ odbor nam je poslal enako pismo, v katerem oporeka to, kar se je v dopisu iz Grada v „Soča“ 25. I. ob omenjenem društvu trdilo. Žal nam je, da nemamo prostora, da bi vso izjavo natisnili; vendar pa radi iz nje konstatujemo, ka društvo, ki ima lepi namen združevati vse slovenske pevske elemente na gradski univerziteti, vsem mnogem zaprekam vkljub veselo napreduje. Sicer pa se nadejmo, ka nas bode vila gospoda oprotila, če smo z omenjenim dopisom komu krivico delali. „Soča“ je pisali to, kar se je počelo, kakor je mislili, iz bi trega vira in poštene volje. Če gradske razmere prema poznamo, so naši fantje sami krivi, ker nam vseko sveto čase enkrat pišejo, ali pa še ne.

Poslano.

(Glej št. 42. in 49. l. 1872. in št. 4., 6., 8., 15. in 22. l. 1873.)

Zopet se moram zahvaliti vrlemu gospodu J. Rennu, kateri mi neutralnivo pošilja različne tvarine za slovensko dijalektologijo in za zgodovino slovenskega jezika. Tako na primer, sem v zadnjem času dobil o njega: 1) več pesnij in pravljic, zapisanih v raznih vseh cerkvenih okolicah, 2) obilno število cerkvenih vrat, starih pregorov itp., 3) mnogo domačih besed in izrekov, razverščenih poleg kategorij: „popis hše“, „h.šno orodje“, „oblekti mška in željki“, „prostori hiš“, „poljsko orodje“, „razne baže dreves“, „grajevja“, „žita“, „mrva“, „živiu“, „ptiči“, „krstna imena ljudi, spreobrazeni po domače“, i. t. d.; 4) veliko starih rokopisov z raznimi pesnimi, 5) nekako starh knjig o prejšnjega stoletja itd.

V Vidmu 24. junija 1873.

J. Haudouin de Courtenay.

Iz urednikove listnice.

G. K. v L. Ne bojte se, tvarine za „Junaka“ nam ne zmanjka!

G. J. P.-č v B. Hvala lepa! Vse je v redu.

G. F. L. v D. Da „Soča“ nij prinesla nobenega dopisa o tržaških dijakov besedi, je samo to uzrok, ker nobenega nismo prejeli; zdaj se nam pa uže prepozno zdi o tej stvari poročati, zlasti ker je „Slov. Narod“ obširno o njej pisal. Hvala za vaš prijazni trud!

G. R. D. na Sl.: G. V. D. je šel razstavo gledati.

Florio Spongia, lekarničar v Sežani

ima bogato zalogo izvrstnega hrvatskega in štajerskega vina po primernih cenah.

Prodaja je tudi na vedra.

To se p. n. občinstvu naznaja.

PODDRUŽNICA

Štajerske Eskomtne Banke v Gorici,

eskomptuje menjice domače in inostanske in izdava nakaznice za katerokoli mesto domače in inostransko.

Na uplačila v zlatu se plačujejo obresti od 4% proti 30 dnevemu odpovedu.

Prejemljejo se uloge nizke in visoke, začensi od 10 gold. v tekoči račun (conto corrente) z obrestimi iod 5%, za katere naloge se bodo izdavale shranilen bukvice in vsak znesek bode do-natal obrest od tistega dne, ko je bil uplačan.

Nadalje se izdavajo nakaznice na blagajnico (Cassenscheine) donašajoče 4% obresti, če nij odpovednega obroka, in 5%, če velja 10 dnevni odpovedni obrok.

Posojuje se denar proti zastavi vsakovrstnih urednosti.

Kupujejo in prodajajo se vrednosti vsake vrstne, kakor obligacije državne, privatne i. t. d. in take vrednosti se kupujejo po naročilu tudi za začun tretjih osob, v katerem slučaju mora naročnik podati primerno pa ne visoko kavci.